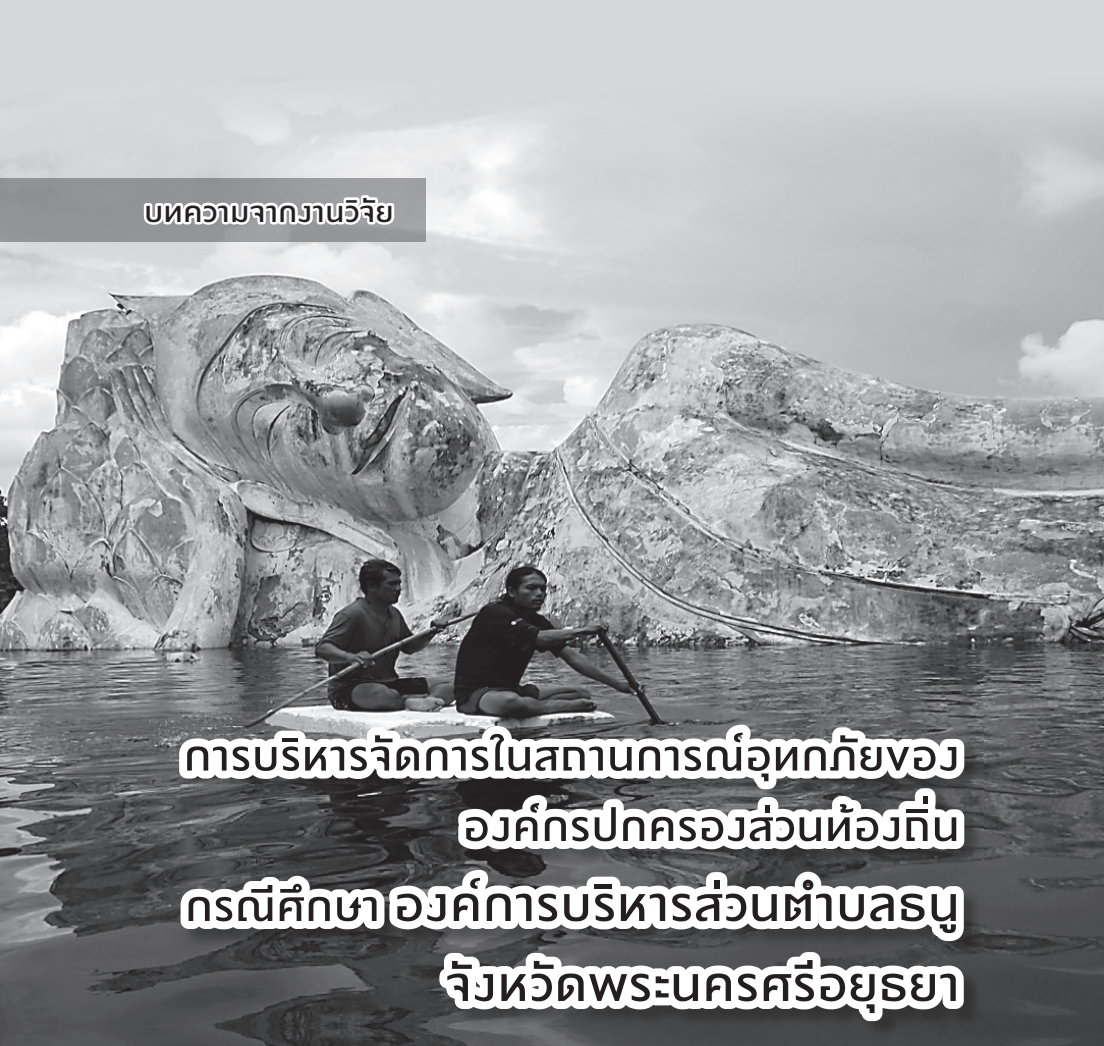

บทความจากงานวิจัย

การบริหารจัดการในสถานการณ์อุทกภัยของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วรรณงค์ โกวิทเสถียรชัย¹

อิศรางค์ ช่างประเสริฐ, ภัฏญาวีร์ จำแนกมิตร
นันทพร ตริคุณา, สุदारัตน์ ปิ่นระลีก²

¹ จบปริญญาเอกด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ขณะเขียนบทความนี้เป็นอาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันเป็นนักวิชาการอิสระ และได้รับทุนให้เป็นนักวิชาการเยี่ยมเยียน Taiwan Fellowship Program 2012 ที่ National Chung Hsing University ประเทศไต้หวัน

² นักศึกษาปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในฐานะแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์กลางนิคมอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัย และสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบที่มีต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนป้องกัน ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ ด้านการฟื้นฟู และด้านการติดตามประเมินผล รวมทั้งแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยในอนาคต กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนุ อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 100 คน ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับผลกระทบด้านการท่องเที่ยว ในรูปแบบของค่าเสียหายโอกาสในการหารายได้ ด้านอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม 5 แห่ง ได้รับความเสียหายรวมมูลค่าประมาณ 1 แสนล้านบาทหรือร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จากการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนุ อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนป้องกัน ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ ด้านการฟื้นฟู และด้านการติดตามประเมินผล พบว่าประชาชนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก นำไปสู่แนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรประสานความช่วยเหลือกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพ เผยแพร่ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างถูกต้องให้ประชาชนทราบ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไข และเมื่อเกิดอุทกภัยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ โดยสามารถรับรู้เรื่องการปิดเปิดประตูระบายน้ำ และเสนอความคิดเห็นได้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

คำสำคัญ: น้ำท่วม, การบริหารจัดการน้ำ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทนำ

คณะผู้วิจัยต้องการบอกเล่าเรื่องราวอุทกภัยครั้งนี้เสมือนเป็นตัวแทนพี่น้องประชาชนชาวพระนครศรีอยุธยาที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเราต่างก็ได้รับประสบการณ์ตรงจากภัยพิบัติน้ำท่วมด้วยกัน

กัญญาวีร์ เล่าประสบการณ์ของเธอว่า “บ้านของดิฉันปลูกติดริมคลองที่น้ำท่วมทุกปี จึงไม่เคยชินกับสถานการณ์ภัยธรรมชาติแบบนี้มาก่อน เพราะในปี 2545 ตอนที่ดิฉันยังเด็ก ปริมาณน้ำไม่มากเท่าไรนัก แต่ครั้งนี้เมื่อวันที่ 7 ตุลาคมที่ผ่านมา เป็นวันที่ไม่อยากออกไปไหน เพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้ประกาศเตือนภัยให้ขนย้ายของขึ้นที่สูง ในความรู้สึกตอนนั้นคิดว่า เราจะต้องมาเป็น “ผู้อพยพ” แล้วหรือ? เพราะตั้งแต่เกิดมา ปีนี้อือเป็นปีแรกและเป็นครั้งแรกในชีวิต ความรู้สึกในขณะนั้น รู้สึกสับสน หดหู่ ทำอะไรไม่ถูก อยากจะร้องไห้ กลัวว่าไม่มีบ้านอยู่ และแล้วเมื่อวันที่ประตูนั้ววัดกระสังข์ ทรนแรงดันของน้ำที่มีมากไม่ไหว ได้เกิดพังทลายลง ทำให้ปริมาณน้ำในคลองเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจ ภาพของความวุ่นวายของคนแต่ละบ้านต่างรีบขนข้าวของขึ้นที่สูง บางคนรีบไปหาซื้ออริฐบล็อกที่ไม่ว่าจะราคาเท่าไรก็พร้อมจะจ่าย การสัญจรบนถนนยังใช้งานได้ ต่างคนต่างรีบไปซื้อข้าวของเพื่อมากักตุน มีการแย่งชิงเสบียงอาหาร เพราะทุกคนดูเหมือนจะรู้ชะตาของตนเองว่า น้ำมาคราวนี้ไม่ธรรมดา หลายวันที่ต้องอยู่กินกับน้ำ ใช้ชีวิตกับน้ำ เป็นชีวิตที่หดหู่ที่สุด เคยใช้ชีวิตแบบอิสระ จะเดินไปไหนมาไหนก็ได้ แต่พอเกิดน้ำท่วมก็เดินไปไหนมาไหนไม่ได้ มีแต่น้ำล้อมรอบ เวลาจะไปไหนแต่ละทีต้องคอยอาศัยรถทหารหรือไม่ก็ต้องโหนรถที่เข้ามาในหมู่บ้านเพื่อออกไปหาซื้อของมาประทังชีวิต” (สัมภาษณ์, กัญญาวีร์ จำแนกมิตร, 7 ตุลาคม 2554)

ขณะที่อิศรางค์ ได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่ตื่นเต็นว่า “สำหรับผมแล้วเมื่อวันที่ 10 ตุลาคมที่ผ่านมา ถือเป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ที่ผมต้องจดจำ เพราะวันนั้นเป็นวันที่น้ำได้เอ่อล้นไหลบ่าเข้าท่วมบ้านเรือนในตำบลเกิดความเสียหาย ทั้งบ้าน โรงเรียน สถานที่ราชการ ร้านค้าต่างๆ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันว่าจะเกิดขึ้น ครอบครัวเราอยู่ด้วยกันทั้งหมด 4 ชีวิต คือ ตา ยาย น้องชาย

และผม ทุกคนคิดว่าน้ำคงจะไม่ท่วมถึงภายในตัวบ้านอย่างแน่นอน เวลาบ่ายโมง ผมเริ่มเห็นน้ำไหลเข้ามาทางบ้านที่อยู่ตรงกันข้าม น้ำไหลมาอย่างรวดเร็วและแรงมาก แต่คิดว่าคงไม่เท่าไร เพราะเมื่อปี 2538 น้ำท่วมสูงสุดที่เข้ามาก็แค่ตามเต้านั่นเอง ตอนที่น้ำเข้าบ้านโดยเริ่มเข้ามาทางหน้าบ้าน ซึ่งเป็นถนนลูกรัง เสียงน้ำชู่ๆ ดังมาแรงและเร็วมาก เหมือนกับน้ำตก ผมพยายามเก็บของหนีน้ำอย่างรวดเร็ว น้ำก็เริ่มสูงขึ้นๆ เรื่อยๆ ผมเก็บของจนกระทั่งน้ำท่วมถึงหัวเข่าก็ยังเก็บไม่หมด ขาเริ่มมีอาการชา (เหมือนกับมีตะคริวที่ขาข้างขวา) สิ่งของที่หนักๆ ผมต้องตัดใจปล่อยให้น้ำท่วมไปอย่างนั้น เช่น จักรเย็บผ้า โต๊ะทำงาน ตู้เอกสาร เตาแก๊ส พัดลม (เก็บไม่ทันจริง ๆ) ตู้เย็นกำลังจะคว่ำลงในน้ำแล้ว ผมเข้าไปประคองไม่ให้มันล้มลง และตอนนั้นก็เหมือนมีอัศวินเข้ามาช่วย (หัวเราะ) น้ำชายคนที่ 2 และ 3 เดินทางมาหาตายาย และช่วยกันเก็บของทุกอย่างขึ้นชั้นบน เราทั้งหมดต้องขึ้นไปอยู่บนเพิงไม้ที่ทำไว้ ตายายเริ่มหิวข้าวแล้ว แต่ว่าไม่มีข้าวเลยทำอย่างไรดี พอดีมีบะหมี่สำเร็จรูปอยู่ 1 กล่อง ผมจำเป็นต้องให้ตายายกินบะหมี่นั้นทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ทำให้สุกเสียก่อน โดยให้เติมน้ำมาก ๆ จะได้ไม่ท้องอืด เวลานั้นผมรู้สึกสงสารตายายเหลือเกิน ผมมองออกไปยังบ้านอื่น เขาก็อยู่ในสภาพที่ไม่ต่างกับเราเท่าใดนัก ก็พอจะทำได้บ้าง ครึ่งนี้ผมทำเครื่องหมายและลองวัดระดับน้ำดู ปรากฏว่าสูงถึงหน้าอกของผมพอดี ผมสูง 170 ซม.” (สัมภาษณ์, นายอิสรางค์ ข่างประเสริฐ, 10 ตุลาคม 2554)

นันทพร และสุदारัตน์ เล่าถึงสิ่งที่ไปสอบถามมาจากผู้ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมคราวนี้ ในงานย่อยศยังฟ้า อยู่ชยามรดกโลก และงานกาชาดระหว่างวันที่ 10-19 กุมภาพันธ์ 2555 ณ อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา “ดิฉันและเพื่อนได้เดินเที่ยวเล่นในงานเพื่อจับจ่ายซื้อของ แต่ในใจคิดว่า ช่วงปีที่แล้วไม่ว่าจะตอนกลางวันหรือกลางคืนจะคิดครั่นกว่าปีนี้เป็นที่ผิดสังเกต เกิดเป็นข้อสงสัย ทำให้อยากทราบข้อเท็จจริง จึงลองเดินเข้าไปตามร้านค้าต่างๆ เพื่อพูดคุยและสอบถามราคาของสินค้าต่างๆ เช่น ร้านป่าชายผลไม้ดองแล้วว่า สภาวะหลังน้ำท่วมทำให้ยอดขายลดลงและชบเซา ไม่เหมือนปีก่อน จากนั้นจึงเดินเข้าไปร้านเฟอร์นิเจอร์ โดยคิดว่าเครื่องไม้มน่าจะขายดีที่สุดเพราะมี

ประชาชนหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเข้าชมสินค้าในร้านตลอดเวลา แต่ในความเป็นจริง คำตอบไม่ตรงอย่างที่คิดไว้ เพราะเจ้าของร้านบอกว่ามีแต่คนเดินเข้ามาดู แต่น้อยรายที่จะตัดสินใจซื้อ เพราะกลัวว่าปีนี้น้ำจะท่วมอีกและมาเร็วกว่าเดิม เจ้าของร้านเสื้อผ้าบอกว่า ตอนนี้เสื้อผ้าขายไม่ดี เพราะลูกค้าส่วนใหญ่หันไปสนใจเสื้อผ้ามือสองมากกว่า เนื่องจากเสื้อผ้าใหม่ของตนที่ซื้อมาเมื่อปลายปีที่แล้วถูกน้ำท่วมไปหมดแล้ว ไม่อยากลงทุน ยอมใส่เสื้อผ้ามือสองดีกว่า เพราะราคาถูกและถ้าน้ำท่วมก็ไม่เสียหาย” (สัมภาษณ์, นันทพร ตรีคุณา และ สุภารัตน์ ปิระเหล็ก, 17 กุมภาพันธ์ 2555)

จากการสำรวจปัญหาต่างๆ ของประชาชนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้างต้น คณะผู้วิจัยต้องการค้นหาคำตอบในการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยในอนาคต โดยการศึกษานี้ สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนป้องกัน ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ ด้านการฟื้นฟู และด้านการประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบในภาพรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในฐานะแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์กลางนิคมอุตสาหกรรมที่ได้รับจากมหาอุทกภัย 2) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐ 3) ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยในอนาคต

ภาพรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 1 โบราณสถานบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์

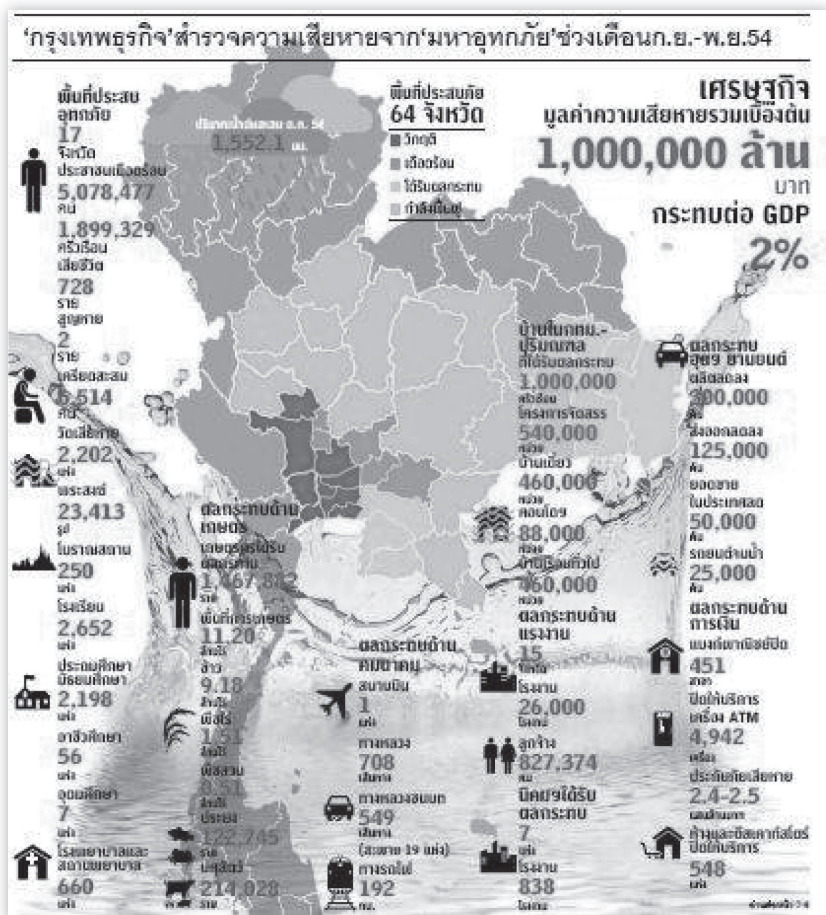
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในฐานะแหล่งท่องเที่ยว นครประวัติศาสตร์ ได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 สามารถกระจายรายได้และมีโอกาสในการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง ยุทธศาสตร์จังหวัดส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันด้านการตลาด พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ เพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนามาตรฐานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าประสงค์รวม คือ อนุรักษ์มรดกโลกในเขตนครประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเสริมสร้าง เศรษฐกิจใหม่ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ สร้างอาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

การท่องเที่ยวถือเป็นรายได้หลักของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัยในครั้งนี้ ในรูปแบบของค่าเสียโอกาสในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศโดยรวม หลายประเทศได้ออกประกาศเตือนภัยให้ประชาชน ระมัดระวังในการเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) คุณสุรพล เศวตเศรนี เสนอว่าความเสียหายรวมอาจ สูงถึง 825 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศและ ภายในประเทศลดลง จากการประเมินสถานการณ์น้ำลดภายในเดือนพฤศจิกายน ที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงราว 200,000 คน สูญเสียรายได้จากการ

ท่องเที่ยวไป 8,500 ล้านบาท แต่เมื่อสถานการณ์มีแนวโน้มสิ้นสุดลงในเดือนธันวาคม คาดว่านักท่องเที่ยวต่างชาติจะลดลงราว 300,000 คน และสูญเสียรายได้กว่า 25,580 ล้านบาท (วิกิพีเดีย, 2554)

ภายหลังจากน้ำท่วมครั้งใหญ่ที่ผ่านมา ซึ่งมีระดับน้ำสูงถึง 2 เมตร ทำให้โบราณสถานที่สำคัญหลายแห่งในจังหวัด มีการชำรุดทรุดตัวลงเอียงเอนหลายที่ เช่น วัดมหาธาตุมีเจดีย์ที่เอียง มีการทรุดตัวของพระปรางค์ประธาน วัดไชยวัฒนารามที่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งได้รับผลกระทบเป็นที่แรกหลังจากการพังทลายของกำแพงกันที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันน้ำ หรือวัดราชบูรณะที่ตรวจพบว่ากำแพงบางช่วงของตัววัดมีการทรุดตัวลงเป็นแนวยาว เจดีย์สี่มุมของวัดก็ทรุดเอียงลงมาเป็นอย่างมาก นางสุกมล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเปิดเผยว่า จากการสำรวจความเสียหายของโบราณสถานที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยโดยเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโบราณสถานที่ได้รับความเสียหายถึง 130 แห่ง ซึ่งถูกปริมาณน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา ลพบุรี และป่าสัก ไหลเข้าท่วมซึ่งเป็นระยะเวลาานาน ทำให้โครงสร้างของโบราณสถานได้รับความเสียหาย อาทิ วัดสมณโกฏฐาราม วัดอโยธยา วัดเชิงท่า และวัดไชยวัฒนาราม ฯลฯ ผลกระทบจากอุทกภัยในส่วนของวัดอโยธยา องค์เจดีย์มีรอยแตกร้าวเป็นทางยาว ฐานเจดีย์มีการพังทลายในด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก และมีรอยแตกร้าวรอบองค์ สำหรับวัดเชิงท่า ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในศาลาการเปรียญ ได้รับความเสียหายในชั้นวิกฤต ส่วนวัดไชยวัฒนารามได้ดำเนินการค่อยๆ สูบน้ำทำให้อิฐดินตัวดั้งเดิม และจะดำเนินการสำรวจอีกครั้งหนึ่งว่าโครงสร้างมีการทรุดตัวหรือไม่ ซึ่งโบราณสถานทั้งหมดในอยุธยาจำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์ พื้นฟู อย่างเร่งด่วน เพื่อให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ โดยเน้นเรื่องการเสริมความมั่นคงของโบราณสถานและการปรับปรุงภูมิทัศน์ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนแล้ว ยังส่งผลต่อการสร้างความมั่นใจในจิตใจแก่ประชาชน เนื่องจากโบราณสถานต่างๆ เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของชาติ แต่ส่วนกลางยังไม่วายที่จะจัดงานมรดกโลกขึ้นที่วัดราชบูรณะ เป็นฉากที่ทำให้การแสดง แสง สี เสียง มีการสร้างฐาน

พื้นที่แสดงบนกำแพงวัดโดยไม่กลัวความสูญเสียทางประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษที่คิดค้นและสร้างขึ้นมาสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร, 2554)

ภาพที่ 2 การสำรวจความเสียหายจากมหาอุทกภัย

ที่มา: กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ 21 พฤศจิกายน 2554 หน้า 1

ภาพที่ 3 โรงงานในนิคมอุตสาหกรรม

ความสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในอีกฐานะหนึ่งนั้น พระนครศรีอยุธยาในอดีตถือเป็นอู่ข้าวอู่น้ำ เป็นแหล่งน้ำ แหล่งปลูกข้าว แต่ในปัจจุบันได้กลายเป็นศูนย์กลางแหล่งอุตสาหกรรมใหญ่แห่งหนึ่ง มีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นหลายแห่ง จากการสำรวจผลกระทบในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม 5 แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค (บางหว้า) นิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน และนิคมอุตสาหกรรมแปดต่อรีแลนด์วงน้อย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศที่สำคัญ เช่น อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์อาหาร และเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก เป็นต้น จากข้อมูลของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ระบุว่า มีมูลค่าการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม มีมูลค่าการลงทุนรวมกว่า 1.3 แสนล้านบาท ค่าความเสียหายที่ได้รับจากมหาอุทกภัย ประกอบด้วย ที่ดินอาคาร อุปกรณ์ เครื่องจักร วัตถุดิบและสินค้าคงเหลือโดยรวมอยู่ที่ประมาณ 1 แสนล้านบาทหรือร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (จีดีพี) และจะต้องใช้เวลาฟื้นฟู 3-5 เดือน จึงจะกลับมาผลิตตามปกติได้

ผลกระทบที่ตามมา คือ โรงงานในห่วงโซ่การผลิต (supply chain) ต้องหยุดชะงักลง โรงงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนแรงงาน 215,882 คน เป็นแรงงานของบริษัทรับช่วงต่อไม่ใช่ของโรงงานในพื้นที่ซึ่งมี

ประมาณ 86,352 คน มีความเสี่ยงถูกเลิกจ้างมากที่สุด ซึ่งได้รับการยืนยันจาก เจโทรและบริษัทต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (มติชนออนไลน์, 15 ตุลาคม 2554; ไทยรัฐออนไลน์, 21 ตุลาคม 2554,) แรงงานที่ต้องหยุดงานชั่วคราว หรือถูกเลิกจ้างจะเผชิญปัญหารายได้ลดลงหรือขาดรายได้ ทำให้ต้องนำเงินออม หรือต้องกู้ยืมเพื่อการดำรงชีพและเพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย รวมทั้งซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ใช้ในบ้านเรือนหลังน้ำลด ซึ่งจะส่งผลให้การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น และแนวโน้มภาระหนี้ครัวเรือนในระยะต่อไปจะสูงขึ้น ดังนั้น อุทกภัยในครั้งนี้ ตลาดแรงงานไทยได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ทำให้ผู้ประกอบการ และลูกจ้างปรับตัวและมีความยืดหยุ่น โดยผู้ประกอบการพยายามรักษาแรงงานส่วนใหญ่ของตนไว้และจ่ายค่าจ้างเท่าเดิม ขณะที่ลูกจ้างชั่วคราวที่ได้รับผลกระทบเดินทางกลับสู่ภาคเกษตรและภูมิลำเนาเดิม ในระยะที่โรงงานกำลังฟื้นฟู ส่งผลให้กระทบอยู่ในระดับที่จัดการได้ ประสบการณ์ครั้งนี้เห็นคมอุตสาหกรรมต่างๆ ได้เรียนรู้ว่ายังมีจุดอ่อนของระบบคุ้มภัยทางสังคม (social safety net) โดยระบบการประกันสังคม (social insurance) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของแรงงานที่เกิดจากปัจจัยที่ไม่คาดฝันได้อย่างทัน่วงที สะท้อนจากจำนวนผู้ขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานมีไม่มากนัก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ว่างงานทั้งหมด ทำให้รัฐบาลต้องออกมาตรการช่วยเหลือชั่วคราว ดังนั้นจึงควรพัฒนาระบบการประกันสังคมให้สามารถตอบสนองต่อปัจจัยที่ไม่คาดฝันที่หลากหลายรูปแบบได้ในอนาคต

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการ ปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐ

ความหมายของความพึงพอใจ (gratification) ตามพจนานุกรมด้านพฤติกรรม (Wolman, 1973) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่ดีมีความสุข เมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย (goals) ตามความต้องการ (need) หรือแรงจูงใจ (motivation) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542, น.775) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง พอใจ ชอบใจ นอกจากนี้ยังมีความหมาย

ตามที่เควิกกล่าวไว้ว่า คือ ความรู้สึกที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จหรือได้รับสิ่งที่ต้องการ (Quirk, 1987) กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจหมายถึง ความพอใจ ชอบใจ และมีความสุขที่ความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุผลหรือสมหวังนั่นเอง

ตารางที่ 1 การแสดงระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลธนู

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผนป้องกัน			
1.1 มีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดน้ำท่วมให้ประชาชนทราบ	4.38	0.98	มากที่สุด
1.2 มีการประสานแผนของสำนักการระบายน้ำกับแผนของหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่น	3.94	0.82	มาก
1.3 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทิศทางการได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ	4.05	1.14	มาก
1.4 มีการตั้งหน่วยปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	3.63	1.05	มาก
2. ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ			
2.1 ดำเนินการช่วยเหลือเป็นถุงยังชีพ	3.67	1.11	มาก
2.2 ดำเนินการช่วยเหลือจัดซื้อจัดจ้างให้มีห้องน้ำหรือสุขาเคลื่อนที่	3.20	1.16	ปานกลาง
2.3 ดำเนินการช่วยเหลือให้น้ำหรือซื้อหรือจัดหาน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค	3.35	1.12	ปานกลาง
2.4 ดำเนินการช่วยเหลือโดยการจัดการสาธารณสุขการอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล เคลื่อนที่ ออกปฏิบัติงาน	3.42	1.11	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. ด้านการฟื้นฟู			
3.1 การฟื้นฟูและซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	3.44	1.20	ปานกลาง
3.2 การฟื้นฟูและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก	3.36	1.15	ปานกลาง
3.3 การฟื้นฟูและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค และการก่อสร้าง อื่นๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน เป็นต้น	3.87	1.45	มาก
3.4 การฟื้นฟู บำรุง และส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร หลังน้ำลด	3.56	1.10	มาก
4. ด้านการติดตามประเมินผล			
4.1 เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่พูดคุยกับประชาชนในระหว่างน้ำท่วม	3.68	1.19	มาก
4.2 เจ้าหน้าที่จัดพื้นที่พูดคุยกับประชาชนหลังน้ำลด	3.34	1.15	ปานกลาง
4.3 เจ้าหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้ เพื่อเตรียมตัวกับเหตุการณ์ต่อไป	3.30	1.12	ปานกลาง
4.4 ภาพโดยรวมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	3.03	1.11	ปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนู มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผนป้องกัน ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ ด้านการฟื้นฟู และด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.13) จำแนกอภิปรายในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนป้องกัน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนู มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.99) เป็นเพราะในภาวะที่เกิดอุทกภัย (น้ำท่วม)

องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการดำเนินนโยบายแผนงานป้องกันอุทกภัย โดยให้เจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์น้ำที่ไหลมาจากตอนบนของจังหวัดและทำการประชาสัมพันธ์รายละเอียดเกี่ยวกับมวลน้ำที่ไหลผ่าน เช่น ปริมาตรของน้ำเวลาที่ไหลผ่าน จุดที่จะไหลผ่าน ความรุนแรงของผลกระทบจากมวลน้ำ เป็นต้น โดยมีประกาศเตือนเพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ทราบและเตรียมความพร้อมกับการเกิดอุทกภัยครั้งนี้

2. ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์อุทกภัย (น้ำท่วม) โดยจัดเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น ดำเนินการช่วยเหลือโดยจัดหาน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และดำเนินการช่วยเหลือโดยการจัดการสาธารณสุขการอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล เคลื่อนที่ ออกปฏิบัติงาน เป็นต้น นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินนโยบายหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการตามจุดบริการ ซึ่งมีผลทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้หลายหน้าที่และสามารถชี้แจงถึงขั้นตอนการรับมือกับเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็ว และยังทำให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ยกเว้นประเด็นการดำเนินการช่วยเหลืออุทกภัย เป็นเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทำการตระเตรียมความพร้อมในทางด้านการช่วยเหลือเป็นสำคัญและให้บริการอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั้งพื้นที่ จึงทำให้ระดับความพึงพอใจของประชาชนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการฟื้นฟู ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณในการซ่อมแซมส่วนที่เป็นของระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้องทำการซ่อมแซมอย่างเร่งด่วนและอาจมีการดำเนินนโยบายด้านการฟื้นฟู ซ่อมแซม ในด้าน

ต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟู บำรุง และส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎรหลังน้ำลด การฟื้นฟูและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคและการก่อสร้าง อื่น ๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น ยกเว้นประเด็นการฟื้นฟูและซ่อมแซมที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า การดำเนินการเรื่องงบประมาณของภาครัฐมีไม่เพียงพอต่อการจัดสรร จึงจำเป็นต้องทำการแบ่งพื้นที่การได้รับความเสียหายออกเป็นส่วน ๆ และแบ่งช่วงการรับเงินช่วยเหลือออกเป็นส่วน ๆ เช่นกัน ส่วนการฟื้นฟูและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก อาจเป็นเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณในการจัดทำถนน หรือจัดซ่อมแซมถนน ไม่เพียงพอต่อการจัดสรรงบประมาณในด้านการซ่อมแซมทางคมนาคม

4. ด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนพึงพอใจต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนเห็นว่า ขาดการจัดกิจกรรมฟื้นฟูช่วยเหลือหลังน้ำลดในด้านต่าง ๆ เช่น ขาดการจัดพื้นที่พูดคุยกับประชาชนหลังน้ำลด โดยสอบถามจากประชาชนถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ว่ามีความขาดตกบกพร่องอย่างไร ต้องการให้แก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อเตรียมตัวกับเหตุการณ์ต่อไป เป็นต้น จึงส่งผลให้ภาพโดยรวมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่พูดคุยกับประชาชนในระหว่างน้ำท่วม อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ได้ประสานงานกับจุดบริการต่าง ๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง และประชาชนเห็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งมีหน่วยงานช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ มีเวลาได้พบพูดคุยกับประชาชนในเขตพื้นที่อย่างมากมาย

แนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัย ในอนาคตบทเรียนจากปี 2554

ผลจากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาใช้

เป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยในอนาคต สำหรับชุมชนท้องถิ่นซึ่งอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในด้านต่างๆ ทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนป้องกัน ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ ด้านการฟื้นฟู และด้านการติดตามประเมินผล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่พูดคุยกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผนป้องกัน

องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย สมาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้าน จะจัดเตรียมข้อมูลจากการบันทึกระดับน้ำประจำปีเปรียบเทียบกับเห็นความเปลี่ยนแปลง เมื่อเข้าสู่ขั้นวิกฤตจะจัดประชุมปรึกษาร่วมกับผู้นำท้องถิ่นในการวางแผนเตรียมการรับมือกับมวลน้ำที่กำลังจะมา หลังจากได้ข้อสรุปจากการประชุม ผู้นำของแต่ละหมู่บ้านจะทำการประชาสัมพันธ์รายละเอียดเกี่ยวกับมวลน้ำที่จะไหลผ่านจุดต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นระยะๆ เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของตนได้ทราบและเตรียมความพร้อมกับการเกิดอุทกภัยที่กำลังจะเกิดขึ้น อาจเป็นการประชาสัมพันธ์โดยผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการสร้างคันกันน้ำ และสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน โดยเห็นร่วมกันว่าวิถีชีวิตระหว่างน้ำท่วมจะไม่ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงนักโดยดำรงอยู่ในรูปแบบเดิมให้มากที่สุด จะไม่พยายามให้อพยพเพื่อช่วยกันดูแลความปลอดภัยของทรัพย์สินในหมู่บ้านและเพื่อนบ้านของตนเอง เว้นกรณีบ้านชั้นเดียวก็ต้องอพยพไปอยู่ตามศูนย์พักพิงหรือที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

ด้านการดำเนินการช่วยเหลือ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น ดำเนินการช่วยเหลือให้มีน้ำหรือซื้อหรือจัดหาข้าวสำหรับอุปโภคบริโภค และดำเนินการช่วยเหลือโดยการจัดการสาธารณสุขการอนามัยครอบครัว

และการรักษาพยาบาลเคลื่อนที่ กำหนดให้มีการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการตามจุดบริการ ไปช่วยในงานด้านอื่น จุดบริการแต่ละแห่งอาจใช้เจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวก็เพียงพอแล้ว คนที่เหลือสามารถไปช่วยในหน่วยงานที่มีความจำเป็นมากกว่าได้ ไม่ต้องอยู่ประจำ ณ จุดบริการเพียงจุดเดียวตลอดเวลา นอกจากนั้น ควรสร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนช่วยเหลือกันเอง โดยอาจเชิญชวนให้คนหนุ่มสาวมาเป็นอาสาสมัครประจำจุดบริการ ซึ่งจะเป็นผู้ที่รู้ข้อมูลและมีความคุ้นเคยกับผู้ประสบภัย จะทำให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด

อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) ควรมีการรวมตัวกันออกไปสำรวจผู้ป่วยในชุมชนและติดต่อไปยังโรงพยาบาลเพื่อขอรับยามาเตรียมให้เพียงพอตามปริมาณที่ผู้ป่วยต้องใช้ประจำ และคาดการณ์ระยะเวลาที่น้ำท่วมพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งผู้ป่วยไม่สามารถออกไปรับยาได้

ด้านการฟื้นฟู

หลังน้ำลดทุกคนร่วมกันทำความสะอาดชุมชน จัดสรรงบประมาณในการซ่อมแซมส่วนที่เป็นของระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้องทำการซ่อมแซมอย่างเร่งด่วนและอาจมีการดำเนินนโยบายด้านการฟื้นฟู ซ่อมแซมในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟู บำรุง และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน การซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม การฟื้นฟูและซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่นๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น

ด้านการติดตามประเมินผล

หลังน้ำลดผู้นำชุมชนจัดพื้นที่พูดคุยกับประชาชนถึงปัญหาและผลกระทบที่ผ่านมา เพื่อจะได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ควรจัดอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการเพื่อเตรียมตัวกับเหตุการณ์ครั้งต่อไป เป็นต้น

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการในสถานการณ์อุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ได้ศึกษาบริบทของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์กลางนิคมอุตสาหกรรม ที่ได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัย และจากการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของหน่วยงานภาครัฐ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนุ อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนป้องกัน ด้านการดำเนินการช่วยเหลือด้านการฟื้นฟู และด้านการติดตามประเมินผล พบว่าประชาชนมีระดับความพึงพอใจอยู่ระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่แนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยในอนาคต โดยองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรประสานความช่วยเหลือกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพ เปิดเผยข้อมูลผ่านการวิเคราะห์อย่างถูกต้องให้ประชาชนทราบ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไข และเมื่อเกิดอุทกภัยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ โดยสามารถรับรู้เรื่องการปิดเปิดประตูระบายน้ำ และเสนอความคิดเห็นได้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2554). อุทกภัยถล่มรอบ 50 ปี เสียหาย 1 ล้านล้านบาท. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://daily.bangkokbiznews.com/detail/32819>.
- กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.finearts.go.th/node/6283>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2554). ความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่สุดจะป้องกัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.thairath.co.th/page/naturalDisaster>.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ และอนันต์ เกตุวงศ์. (2524). รายงานการวิจัยเรื่อง “สมรรถนะขององค์การปกครองท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น: บทบาทของเทศบาลและสุขาภิบาล.
- ปราโมทย์ ไหมกัลด. (2553). เหลียวหลังแลหน้าแก้ปัญหาน้ำ. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.paipibut.org/view.php?dataid=2537>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). ความพึงพอใจ. ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์.
- รายงานการประชุมวิชาการ. (2554). พระราชดำริ: แสงส่องสู่ทางออกจากวิกฤติน้ำท่วม 2 ธันวาคม 2554. โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์. กรุงเทพมหานคร.
- วิกิพีเดีย. (2554). อุทกภัยในประเทศไทย พ.ศ. 2554. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://th.wikipedia.org>.
- Hornby, A. F. (2000). *Advance learner's dictionary* (6th ed.). London, England: Oxford University.
- John, D. Millet. (1954). *Management in the public service*. New York: Mcgraw. Hill Book.
- Quirk, R. (1987). *Longman dictionary of contemporary English* (2nd ed.). London, England: Richard Clay Ltd.
- Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of behavioral science* (1st ed.). New York: Van Norstrand.